

Advies Archeologische Monumentenzorg 2023 – nr. 79

Beoordeling van een archeologisch rapport

Bevoegd gezag: Gemeente Bergeijk
Dhr. A. Oosterwijk
Postbus 10.000
5570 GA Bergeijk

Datum: 24-7-2023

Project: *Archeologisch bureauonderzoek (BO) Bergeijk, De Bucht (ong.).
Gemeente Bergeijk (= Transect-rapport 4479), auteur J.P.M. de Wit,
versie 1.3 d.d. 19-04-2023.*

Van: Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)
Wal 28, Postbus 8035, 5601KA Eindhoven
Mevr. drs. Ria Berkvens
E-mail: R.Berkvens@odzob.nl
Tel. 088-3690638

Inleiding

In opdracht van Urbitom b.v. heeft Transect in december 2022 een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd in een plangebied aan de Bucht in Bergeijk. De aanleiding voor het onderzoek vormt een verzoek tot aanpassing van de ruimtelijke procedure in het kader van de realisatie van een nieuwe woning in het plangebied. De bodemingrepen zullen naar verwachting het bodemarchief en daarmee eventueel aanwezige archeologische waarden aantasten. Het plangebied heeft een omvang van circa 890 m². Het toekomstige bouwvlak heeft een grootte van circa 192 m². Hoe groot de daadwerkelijk te realiseren woning wordt, is nog onbekend.

Op basis van de archeologische beleidskaart van de gemeente Bergeijk geldt er voor de oostelijke zone (circa 430 m²) van het plangebied een hoge archeologische verwachting; de westelijke zone heeft geen archeologische verwachting. Indien in een plangebied meerdere verwachtingswaarden gelden, dient de archeologische verwachtingswaarde met de 'strengste' vrijstellingsgrenzen te worden gehanteerd. Vanwege deze aanduiding is een archeologisch onderzoek verplicht bij bodemingrepen, die groter zijn dan 500 m² en dieper dan 30 cm -Mv reiken. In het kader van het aanpassen van het bestemmingsplan wordt door de gemeente tevens een archeologisch rapport gevraagd, waarin de archeologische verwachting in het gebied is vastgesteld.

Het doel van het archeologische bureauonderzoek was het opstellen van een gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel. Op basis daarvan kan de gemeente in beginsel een beslissing nemen over de behoudenswaardigheid van archeologische waarden binnen het plangebied en eventueel overgaan tot maatregelen voor behoud in situ, het versterken van aanwezige waarden of het veiligstellen van de archeologische informatie door middel van vervolgonderzoek.

Samenvatting van de rapporten

Onderzoekskader RO: bestemmingsplan wijziging
Grootte plangebied: ca. 890 m ²
Onderzoekperiode: dec. 2022
Opdrachtgever: Urbitom
Opdrachtnemer: Transect

Op basis van het bureauonderzoek blijkt dat het plangebied op de overgangszone ligt van dekzandwelingen ten noorden van het plangebied, naar terrasafzettingenwelingen ten zuiden van het

plangebied. Dergelijke overgangsgebieden van hogere naar lagere delen van het landschap hebben sinds de vorming ervan voor bewoonbare omstandigheden gezorgd, waardoor bewoning vanaf het Laat-Paleolithicum mogelijk was.

Op basis van de reeds uitgevoerde onderzoeken in de omgeving van het plangebied blijken er archeologische resten vanaf het Neolithicum aanwezig te zijn. In de omgeving van het plangebied bevinden zich tevens drie archeologisch waardevolle terreinen waaronder een nederzettingsterrein uit de Middeleeuwen, een urnenveld uit de IJzertijd en sporen van de Laatmiddeleeuwse kern van Bergeijk.

Op basis van historische kaarten valt op te maken dat het plangebied tot omstreeks 1960 in gebruik was als bos of weiland. Uit een eerder uitgevoerd karterend booronderzoek in het plangebied blijkt de ondergrond in het plangebied uit een humeuze bovengrond (tot circa 30-90 cm -Mv) op een laag dekzand (tot circa 60-70 cm -Mv) op grindige terrasafzettingen te bestaan. In deze bodemopbouw is in het midden en zuiden van het plangebied een bodemprofiel bestaande uit een A-, BC-, C-horizont te onderscheiden. In het noorden van het plangebied is de ondergrond tot in de C-horizont verstoord. In de karterende boringen zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen.

Op basis van bovenstaande resultaten geldt voor het midden en zuiden van het plangebied een middelhoge verwachting op het aantreffen van resten en sporen uit de periodes Laat-Paleolithicum-Late Middeleeuwen en een lage verwachting op het aantreffen van resten en sporen uit de periode Nieuwe Tijd. In het noorden van het plangebied geldt een lage verwachting voor alle periodes, aangezien het dekzand ter plaatse vergraven is en de top van de terrasafzettingen door moderne graafwerkzaamheden omgezet is.

Aan de hand van een reeds uitgevoerd karterend booronderzoek, waarbij drie boringen in het plangebied zijn gezet, valt af te leiden dat in het plangebied een gedeeltelijk intacte ondergrond aanwezig is. In het noorden van het plangebied is de ondergrond wel tot in de top van de C-horizont verstoord (circa 90 cm -Mv). Op de archeologische beleidskaart van gemeente Bergeijk geldt voor de oostelijke helft van het plangebied (circa 430 m²) een archeologische waarde. Het westen van het plangebied is op basis van eerder archeologisch onderzoek vrijgegeven en heeft geen archeologische waarde. Aan de hand van de bouwtekeningen van de toekomstige woning valt te herleiden dat voor een maximale oppervlakte van 119 m² grondroerende werkzaamheden in de zone met een hoge archeologische verwachting zullen plaatsvinden. Aangezien dit verstoringsoppervlak kleiner is dan de vrijstellingsgrenzen die op de archeologische beleidskaart worden gesteld, adviseren wij in het plangebied geen nader onderzoek uit te voeren.

Beoordeling

Het rapport is prima aangepast en voldoet aan de eisen uit de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie. We kunnen het hierbij dan ook goedkeuren.

Selectieadvies

Gezien de beperkte verstoringsoppervlakte (circa 119 m²) ten opzicht van zone met een hoge archeologische verwachting in het plangebied, kunnen we instemmen met vrijgave van het plangebied wat betreft archeologie. De kans is hiermee klein dat waardevolle archeologische vindplaatsen verstoord gaan worden.

Wel blijft de kans bestaan op aanwezigheid van archeologische resten. Daarom blijft de meldingsplicht ten aanzien van archeologische vondsten conform de Erfgoedwet gelden. Dit betekent dat, indien er tijdens toekomstige grondwerkzaamheden toch onverwacht archeologische vondsten en structuren worden aangetroffen, men dit zo spoedig mogelijk bij de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed en de gemeente Bergeijk dient te melden (Erfgoedwet 2016, artikel 5.10 en 5.11).